

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENI A LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA VHUVHILI
(SAL)

BAMMBIRI •A VHUVHILI (P2)

•ARA 2008

MARAGA: 80

TSHIFHINGA: awara 2

Bammbiri i¼i ¼i na masia¾ari a 7.

PFESESANI

1. He¼i bammbiri ¼i na KHETHEKANYO tharu: A, B na C.

KHETHEKANYO YA A: Zwibveledzwa zwa vhusiki (Maanea)
(40)

KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwilapfu zwa vhudavhidzani
(20)

KHETHEKANYO YA C: Zwibveledzwa zwipfufhi zwa
vhudavhidzani (20)
2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI kha khethekanyo
ya A, NTHIHI kha khethekanyo ya B na NTHIHI kha
khethekanyo ya C.
3. Thomani khethekanyo I°WE NA I°WE kha sia¼ari ·ISWA, hune
ya fhelela hone ni talele.
4. °walani zwi no vhalea, nahone nga vhuronwane.
5. Ni dzhiele nzhele mupele¾o, khethekanyo ya maipfi,
kushumisele kwa madanzi, zwiga zwa u vhala na tswayo
khathihi na kuvhumbelwe kwa mafhungo.
6. U pulana na u sedzulusa mushumo wa¼u zwavhupi zwi µo
avhelwa maraga.
7. Vhulapfu ha zwibveledzwa:

KHETHEKANYO YA A: Maipfi a u bva kha 200 u swika kha
250
KHETHEKANYO YA B: Maipfi a u bva kha 80 u swika kha
100 (zwi re
ngomu fhedzi)
KHETHEKANYO YA C: Maipfi a u bva kha 60 u swika kha 80

KHETHEKANYO YA A: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI (MAANEA)

TSHIPI»A TSHA 1

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha dza rathi dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo ya½u vhu vhe maipfi a u bva kha 200 u ya kha 250.

1.1 MAANEA A NGANETSHELO

Nnu ya ha½u yo swa, ha lovha thundu nnzhi. °walani maanea nga ¾hoho heyi:

¶uvha ¼e nnu ya hashu ya swa

[40]

KANA

1.2 MAANEA A U BULETSHEDZA

No vha no dalela muziamu wa Transvaal sa tshikolo ngei »oroboni ya Tshwane. No vhona zwithu zwinzhi na takadzwa na nga kuvhekanyelwe kwazwo. °walani maanea a u buletshedza nga ¾hoho heyi:

Muziamu wa Transvaal

[40]

KANA

1.3 MAANEA A NGANETSHELO/MAANEA A U BULETSHEDZA

¹alelani tshifanyiso tshi tevhelaho ni ¼wale maanea nga hatsho. Ni a ¼ee ¼hoho yo teaho:

Vho»iraiva,
kha vha ime,
...

[40]

KANA

1.4 MAANEA A NGANETSHELO

No vha no e»ela vhukati ha vhusiku na ¼ora mu¼oro u takadzaho, na vhuya na sea lwe na mme a¼u vha zwi pfa vha kha i¼we kamara. Ni tshi vuwa nga matsheloni vha ni vhudzisa uri no vha ni khou sea mini. Zwino inwi vha ¼alutshedzeni zwe na ¼ora. ¹hoho ya maanea nga i vhe heyi:

[40]

Mu¼oro we wa ntakadza

KANA

1.5 MAANEA A U BULETSHEDZA

Hu na muthu ane na takalela vhutshilo hawe na mushumo une a shuma. °walani maanea a u buletshedza nga hae. ¹hoho ya maanea i vhe dzina ¼a muthu onoyo.

[40]

KANA

1.6 MAANEA A NGANETSHELO

Mugudisi Vho-Phiriphiri vho ri vha tshi khou vhudzisa tshu꜁wahaya ye vha ½ea vhagudi, Tshamarotho ene a vha a songo ꜁wala. A tshi vhudziswa a thoma u lidza tsa꜁wa. Ha mbo ꜁i vuwa khakhathi khulu. °walani maanea nga ¾hoho heyi:

[40]

Zwe zwa bvelela ki¼asini ya mugudisi Vho-Phiriphiri

¹HANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA A: 40

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI

TSHIPIA TSHA 2

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo ya½u vhu vhe maipfi a u bva kha 80 u ya kha 100.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA

Vhabebi vha½u vha na ¾hahelero ya tshelede ya u ni isa phanua na pfunzo. °walelani vhurifhi malume a½u ni vha humbele tshelede ya u redzhisi¾ara thekhnikhoni.

[20]

KANA

2.2 MUVHIGO

Ni mufaragwama wa ki¾abu ya bola ya milenzhe. Zwino ¾waha wo fhela vhathu vha khou ¾opou u pfa uri masheleni o shuma hani. Inwi ¾walani muvhigo une na µo u vhala kha mu¾angano wa gu¾e wa ¾waha.

[20]

KANA

2.3 VHURIFHI HA TSHIOFISI

Mugudisi wa thero ya Metse o ni pandela ki¾asini nge na balelwa u fhindula mbudziso ye na vhudziswa. Ho no fhela vhege a sa tendi ni tshi dzhena kha phiriodo ya Metse. °walelani vhurifhi ¾hohoyatshikolo ni tshi khou bvisela khagala mbilahelo dza½u uri ni kone u wana thuso.

[20]

1HANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA B:

20

KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI

TSHIPIQA TSHA 3

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo ya½u vhu vhe maipfi a u bva kha 60 u ya kha 80.

3.1 GARA¹A YA THAMBO

Ni tsini na u pembelela mabebo a½u a ½waha wa vhu vhufumisumbe (17). °walani gara½a ya u ramba khonani ya½u uri a vhe hone nga μuvha i½o.

[20]

KANA

3.2 PHOSI¹ARA

°walani phosi½ara ine na μo i shumisa kha fulo ½a u lwa na TFM na VWFM (HIV/Aids).

[20]

KANA

3.3 KHUNGEDZELO

Malume a½u vho renga founu ntswa. Zwino vha khou rengisa ya kale heyo i re kha tshifanyiso. I ½waleleni

ine ya
vhathu

khungedzelo
μo ita uri
vha i
takalele.

[20]

¹HANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA C: 20

80

MARAGAGU¹E: